

Připomínky KDP ČR k Návrhu vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, ve znění pozdějších předpisů

Připomínka k Odůvodnění- bod 10. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zásadami digitálně přívětivé legislativy- 6. Mezinárodní interoperabilita- budování služeb propojitelných a využitelných v evropském prostoru

V bodě 10. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zásadami digitálně přívětivé legislativy – podbod 6. Mezinárodní interoperabilita- budování služeb propojitelných a využitelných v evropském prostoru se tvrdí, že je ISDS otevřen všem fyzickým i právnickým osobám bez ohledu na jejich státní příslušnost či stát sídla.

Dle § 5 odst. 2 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, v platném znění, je povinen informační systém datových schránek (dále jen „ISDS“) čerpat referenční údaje o osobách v roli statutárního orgánu právnických osob v základních registrech (nikoli z obchodního rejstříku), resp. v daném případě obsažené v základním registru osob (dále jen „ROS“), jehož správcem je Český statistický úřad, a editory jednotlivé rejstříkové soudy.

ROS, ze kterého jsou identifikační údaje o uživateli datové schránky v roli statutárního orgánu čerpány, položku data narození osob, u nichž není zajištěna referenční vazba na registr obyvatel (dále jen „ROB“), v rozsahu vedených údajů dle § 26 odst. 2 písm. i) zákona č. 111/2009 Sb. donedávna dosud neobsahoval (Pozn. – tento údaj nemohl být v ROS evidován a pro potřeby ISDS tudíž poskytován).

Tento údaj nebylo možné dle původního znění § 26 odst. 2 písm. i) zákona č. 111/2009 Sb. u osob, kde není zajištěna referenční vazba na ROB, evidovat. V daném případě se takto z velké části jednalo o osoby nezapsané v tomto registru, tzn. cizince nezapsané v ROB.

Změnovým zákonem č. 261/2021 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci, došlo s účinností k 1. 2. 2022 v § 26 odst. 2 písm. i) k rozšíření o údaj data narození, tzn. tak, aby mohl být tento údaj v ROS evidován a správci ISDS ze strany ROS jako referenční údaj poskytován.

Dle vyjádření Českého statistického úřadu (správce ROS) je požadavek k evidenci a poskytování nového referenčního údaje (data narození u osob, kde není referenční vazba na registr obyvatel), který zohledňuje příslušnou novelu zákona č. 111/2009 Sb., pro potřeby ostatních informačních systému veřejné správy, v technické rovině připravován. Změnový požadavek, který umožní čerpat příslušný údaj do ISDS měl být realizován během první poloviny roku 2022. Následně mělo být možné datum narození z ROS do datové schránky automatizovaně zapisovat a požadavek na vydání nových

přístupových údajů prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy (Czech POINT) vyřídit již během jedné návštěvy pracoviště.

To se nestalo ani do 30. listopadu 2022, kdy Ministerstvo vnitra České republiky sdělilo, že cizinec nedisponující žádným pobytovým oprávněním nemůže být editován v Základních registrech obyvatel. Požadavek na vydání nových přístupových údajů prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy (Czech POINT) tak nelze vyřídit již během jedné návštěvy pracoviště, je nutné čekat na výsledek správního řízení a za účelem získání přístupových údajů cestovat do České republiky nejméně 2x.

Proto navrhuje doplnit bod č. 8

Není-li správci ISDS ze strany ROS poskytnut některý z referenčních údajů (datum narození, kde není referenční vazba na registr obyvatel, složitější struktura jména kde není možné jednoznačně určit, která část patří do pole jméno a která do pole příjmení jako spojky ve jménech typu „von“, „van“), doplní tento referenční údaj kontaktní místo veřejné správy Czech POINT ihned v okamžiku ztotožnění fyzické osoby na svém pracovišti.

Připomínka k bodu 7

Nový text přílohy č. 3 bodu V písm. c) zní: *Formáty uvedené v bodu II jsou přípustnými formáty datové zprávy dodávané do datové schránky, pokud datovou zprávu netvoří soubor v jiném formátu než ve formátu uvedeném v bodu I.*

Z této textace jsou možné dva výklady:

- a) obsahem ZIP souboru nemůže být jen jeden soubor formátu neuvedeného v bodě I, ale pokud jsou obsahem ZIP souboru alespoň dva soubory, z nichž jeden je formátu uvedeného v bodě I, tak ten druhý může být ve formátu neuvedeném v bodě I, nebo
- b) obsahem ZIP souboru nemůže být žádný soubor formátu neuvedeného v bodě I.

Dle našeho názoru bylo myšlena varianta v písm. b). Proto navrhuje v příloze č. 3 bodu V písm. c) za slovo „zprávu“ doplnit slova „ani jeden“. Text přílohy č. 3 bodu V písm. c) by zněl: *„datovou zprávu netvoří ani jeden soubor v jiném formátu než ve formátu uvedeném v bodu I“.*

Zásadní připomínka nad rámec novely

Od 1. 1. 2023 dochází k rozšíření datových schránek mezi fyzické osoby, které nemusí být zcela zdatní v ovládnutí informačních technologií a které systém datových schránek mohou využívat minimálně (např. jen k podání přiznání k dani z příjmů fyzických osob). Tací uživatelé nemusí mít všeobecnou povědomost o mazání datových zpráv po 90 dnech ode dne doručení. Může tak docházet ke ztrátě důkazních prostředků o učiněném podání (odeslání datové zprávy) či o doručení (přijetí datové zprávy). Vzhledem k předpokladu, že většina fyzických osob, kterým je datová schránka zřízena ze zákona po 1. 1. 2023, bude datovou schránku používat výhradně pro

daňové řízení, tak by bylo vhodné, aby uložení zpráv v datové schránce bylo alespoň po základní lhůtu pro stanovení daně. Proto navrhuje, aby doba uložení datových zpráv v datové schránce činila 3 roky, což je stejná lhůta jako základní lhůta pro stanovení daně dle § 148 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu.

Po úpravě by nový text § 6 zněl:

Doba uložení datové zprávy v datové schránce činí

a) 3 roky ode dne, kdy se do datové schránky přihlásila osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění k dokumentu obsaženému v datové zprávě přístup,

b) 3 roky ode dne, kdy bylo do datové schránky přistoupeno prostřednictvím elektronického systému spisové služby nebo jiné elektronické aplikace s užitím certifikátu,

c) 3 roky ode dne, kdy byla datová zpráva dodána do datové schránky, nedojde-li k přístupu do datové schránky podle písmene a) nebo b).

Zásadní připomínka nad rámec novely

Současné znění přílohy č. 3 bodu III. (po navrhované novele bod IV.) je: *Formát uvedený v bodu I písm. c) je přípustným formátem datové zprávy dodávané do datové schránky, odpovídá-li veřejně dostupnému XSD schématu publikovanému příjemcem datové zprávy.*

V praxi je však toto ustanovení mrtvým ustanovením, protože ISDS žádnou formou nezkontroluje, zda zaslaný XML soubor odpovídá veřejně dostupnému XSD schématu publikovanému příjemcem datové zprávy. V praxi ověřeno mnohokrát, že datová zpráva ve formátu XML je doručena příjemci, i když neodpovídá dostupnému XSD schématu publikovanému příjemcem. Viz např. bod [1] rozsudku Nejvyššího správního soudu čj. 2 Afs 395/2020 – 55 (dále jen „rozsudek“): *Žalobce podal kontrolní hlášení k dani z přidané hodnoty. Podání neučinil ve struktuře požadované správcem daně. Dále je v bodě [19] tohoto rozsudku uvedeno: Stěžovatel zaslal správci daně kontrolní hlášení k dani z přidané hodnoty. V něm zadal pro dvě plnění od stejného poskytovatele za stejný den povinnosti přiznat daň stejná čísla daňového dokladu, což bylo v rozporu s pravidly pro vyplnění kontrolního hlášení. Jelikož se tedy struktura kontrolního hlášení lišila od XSD schématu definovaného v odkazu na internetovou stránku uvedeného v pokynu GFŘ-D-24, správce daně měl za to, že je podání neúčinné a nepřihlížel k němu.*

Současně toto ustanovení vyhlášky by mohlo navozovat dojem, že datová zpráva obsahující XML soubor, který neodpovídá veřejně dostupnému XSD schématu publikovanému příjemcem datové zprávy, neměla být vůbec doručena, tedy k ní by příjemce zprávy nemusel vůbec přihlížet. Z výše uvedeného rozsudku však vyplývá, že příjemce zprávy musí XSD schéma stanovit právním předpisem – viz bod [75] rozsudku: *Nejvyšší správní soud tedy shrnuje svůj právní názor následovně. Jelikož je*

vyplnění elektronického formuláře pro podání kontrolního hlášení k dani z přidané hodnoty povinné a zároveň stanovená struktura formuláře zasahuje do jeho obsahu tím, že zahrnuje pravidla, pro jejichž nedodržení je podání automaticky považováno za neúčinné, musí být struktura stanovena právním předpisem, aby byla pro daňové subjekty závazná. Generální finanční ředitelství takový podzákonný právní předpis vydat nemohlo, neboť k tomu nebylo zákonem zmocněno. Pokyn GFR-D-24, který pravidla pro strukturu kontrolního hlášení obsahoval, sice byl podle zákona (ZDPH) zveřejněn, ale ne v souladu s obecnými právními předpisy pro publikaci právních předpisů, tedy ve Sbírce zákonů.

ISDS by neměl být „kontrolorem“ souborů ve formátu XML, zda odpovídají XSD schéma zveřejněným příjemcem datové zprávy. A ani není a domníváme se, že to ani není záměrem. Navíc by (ve smyslu rozsudku) v případě nedodání datové zprávy obsahující soubor ve formátu XML, který neodpovídá XSD schématu zveřejněným příjemcem datové zprávy, muselo být XSD schéma stanoveno právním předpisem (zveřejněno ve sbírce zákonů). Což ve většině případů vůbec není.

V některých případech máme pochybnosti, zda vůbec XSD schémata jsou zveřejněny, a to především u interaktivních formulářů, které po vyplnění nabízí odeslání prostřednictvím datové schránky. Systém automaticky vytvoří datovou zprávu k odeslání, která obsahuje většinou dva soubory. Jeden soubor je ve formátu PDF, druhý soubor je ve formátu XML. Např. na tomto principu fungují formuláře Ministerstva práce a sociálních věcí (<https://www.mpsv.cz/formulare>).

Z těchto důvodů navrhuje v příloze č. 3 bod III. bez náhrady vypustit.

Připomínky zpracovali: Pavla Zavadilová, daňový poradce ev. č. 03104, člen Sekce pro informační technologie KDP ČR, člen Sekce účetnictví KDP ČR, a Ing. Pavel Říha, daňový poradce ev. č. 04597, člen Sekce pro profesní otázky KDP ČR, člen Sekce pro informační technologie KDP ČR, člen Sekce správy daní a poplatků KDP ČR